

Satura rādītājs

Priekšvārds pirmam izdevumam	8
Priekšvārds otram izdevumam	9
Par autoru	10
Par grāmatu	13
IEVADS	15
I. Vispārējie pamati	15
§ 1. Krimināltiesību priekšmets un robežas	15
§ 2. Krimināllikums	20
§ 3. Krimināllikuma darbības laiks	26
§ 4. Krimināllikuma darbības vieta	33
§ 5. Izdošana	39
II. Vēsturisks pārskats	48
§ 6. Vispārējs apskats	48
§ 7. Roma	50
§ 8. Franku-ģermāņu tiesības	53
§ 9. Kanoniskās tiesības	55
§ 10. Vakareiropas kodifikācija	57
§ 11. Krievija	60
§ 12. Latvija	63
§ 13. Krimināltiesību zinātnes attīstība	65
VISPĀRĒJĀ DAĻA	70
Mācība par noziedzīgu nodarījumu	70
§ 14. Noziedzīga nodarījuma jēdziens	70
I. Noziedzīga nodarījuma subjekts	73
§ 15. Vispārējie pamati	73
§ 16. Pieskaitāmība	78
§ 17. Nepieskaitāmības gadījumi	82

II. Noziedzīga nodarījuma objekts	89
§ 18. Labuma tiesiskā apsardzība un tās trūkums	89
§ 19. Nepieciešamā aizstāvēšanās	95
§ 20. Nepieciešamības stāvoklis	101
III. Noziedzīgā darbība	106
§ 21. Vispārējie pamati	106
A. Noziedzīgās darbības iekšējā puse	108
§ 22. Nodoms	108
§ 23. Neuzmanība	116
§ 24. Nodoms un neuzmanība (turpinājums)	121
B. Noziedzīgās darbības ārējā puse	126
§ 25. Cēloniskais sakars	126
§ 26. Noziedzīgas sagādīšanās veidi	132
C. Ārējās darbības apjoms	135
§ 27. Pabeigts noziedzīgs nodarījums	135
§ 28. Sagatavošanās un mēģinājums	141
§ 29. Atteikšanās un aktīva nožēlošana	151
VI. Līdzdalība	154
§ 30. Vispārējie pamati	154
§ 31. Pabalstīšana	160
§ 32. Uzkūdišana	168
§ 33. Līdzdalības aksesorijs raksturs	172
V. Piesaistība	179
§ 34. Piesaistība	179
VI. Noziedzīgu nodarījumu daudzējība	182
§ 35. Noziedzīgu nodarījumu daudzējība	182
Mācība par sodiem	192
§ 36. Vispārējie pamati	192
§ 37. Absolūtās teorijas	194
§ 38. Relatīvās tiesības	199
§ 39. Secinājumi	206
§ 40. Soda īpašības	209
§ 41. Sodu sistēmas	211

A. Soda veidi	217
§ 42. Nāves sods.....	217
§ 43. Miesas sodi.....	226
§ 44. Mantiskie sodi.....	232
§ 45. Brīvības atņemšana.....	238
§ 46. Izraidīšana.....	239
§ 47. Izsūtīšana.....	242
§ 48. Cietums. Vēsturisks pārskats.....	252
§ 49. Cietumu sistēmas.....	257
§ 50. Cietumu iekārta.....	263
§ 51. Īpašas ieslodzījuma vietas.....	268
§ 52. Papildsodi.....	272
B. Cita veida iespaidošanas līdzekļi	283
§ 53. Piespiedu audzināšana.....	283
§ 54. Aizsardzības līdzekļi.....	293
C. Soda apmēra noteikšana	304
§ 55. Vispārējie pamati. Soda palielināšanas un samazināšana.....	304
D. Atsvabināšana no soda	314
§ 56. Vispārēji pamati.....	314
§ 57. Noilgums.....	320
§ 58. Soda nosacīta atlaišana.....	329
§ 59. Pirmstermiņa atsvabināšana.....	337
§ 60. Apzēlošana.....	341
<i>Pielikums.</i> Konvencija par noziedznieku izdošanu un tiesisku palīdzību krimināllietās starp Latviju un Austriju	345
Izmantotie avoti	351

Priekšvārds pirmam izdevumam

Šī grāmata domāta pirmā kārtā maniem klausītājiem, un no tā arī ir atkarīgi grāmatas apjoms un aizrādījumi uz literatūru. Visai teicamas ārzemju mācības grāmatas, kas, dabiski, attiecas uz ārzemju krimināltiesībām, var noderēt maniem klausītājiem kā palīgīdzeklis. Krievu kriminālistikas korifeju mācības grāmatas kļuvušas par bibliogrāfisku retumu un bez tam ievērojami novecojušas, jo to pamatā likts 1845.g. "Nolikums par sodiem".

Izejot no Latvijā tagad spēkā esošiem krievu 1903.g. Sodu likumiem, es pēc iespējas esmu izlietojis pašlaik izstrādājamo Latvijas kriminālkodeksa projektu, par cik šis projekts atkāpjas no 1903.g. Sodu likumiem.

Sevišķo daļu sagatavo iespiešanai un izlaidīs pēc Latvijas projekta attiecīgās daļas galīgas izstrādāšanas.

Rīgā, 1925.g. oktobrī.

P.Mincs

Priekšvārds otram izdevumam

Ar jaunā Latvijas kriminālkodeksa spēkā stāšanos, atvietojojot ar to līdz šim laikam Latvijā spēkā bijušos Krievijas 1903.g. Sodlu likumus, radās vajadzība pamatīgi pārstrādāt manu krimināltiesību kursu, kura pirmais sējums (Vispārējā daļa) iznāca 1925.gadā krievu valodā. Pa šo laiku galīgi izveidotā latviešu krimināljuridiskā terminoloģija deva iespēju izlaist otro izdevumu valsts valodā.

Turu par pienākumu arī šajā vietā izteikt savu dziļu pateicību Tieslietu ministrijas juriskonsultācijas loceklim *V.Dāvidam*, kas sniedzis man visai vērtīgu palīdzību šīs grāmatas pārtulkošanā.

Rīgā, 1934.g. martā.

P. Mincs

Par autoru

Pirmās neatkarīgās Latvijas valsts izcilākais krimināltiesību zinātnieks juridisko zinātņu doktors, profesors Pauls Mincs dzimis Daugavpilī 1868.gada 30.jūnijā. Par P.Minca bojāejas apstākļiem precīzu ziņu pagaidām nav. Ir skaidrs, ka P.Mincs ar ģimeni 1941.gada 14.jūnija deportācijās ir izsūtīts uz Sibīriju, kur tā paša gada nogalē (pēc V.Studānes atmiņām) jau bija miris, būdams ieslodzīts kādā no Krasnojarskas novada nometnēm, iespējams, Taišetas nometnē.

P.Mincs ir mācījies Rīgas pilsētas ģimnāzijā, studējis jurisprudenci Pēterburgas universitātē no 1886.gada līdz 1890.gadam. Pēc tam strādājis par advokātu Rīgā. 1892.gadā Tērbatas universitātē ieguvis tiesību zinātņu maģistra grādu.

Kad Pirmā pasaules kara laikā vācieši okupēja Latvijas teritoriju, P.Mincs pārcēlās uz Maskavu. 1917.gadā P.Mincs Maskavas universitātē ievēlēts par privātdocentu. 1918.gadā viņš pārgājis darbā uz Tērbatas universitāti, bet tajā pašā gadā atgriezās Rīgā, kur turpināja darbu advokatūrā. P.Mincs tūlīt iesaistījās sabiedriskajās aktivitātēs un darbojās Tautas Padomē.

1918.gada 19.decembrī Latvijas Pagaidu valdība P.Mincu ieceļ senatora amatā. Šajā amatā viņš gan faktiski amata pienākumus nav sācis veikt, jo Latvijā ienāk Sarkanā armija, un P.Mincs dodas uz Vāciju. Precīzu ziņu par to, kad tieši P.Mincs atgriežas Latvijā, nav. Senāta pirmajā izejošajā rakstā, kas datēts ar 1919.gada 24.jūliju un adresēts Tieslietu ministrijai, tiek ziņots par Senāta veikto darbu, bet par P.Mincu atzīmēts, ka, cik zināms, viņš atrodies ārzemēs.

Latvijas Valsts kontrole bija dibināta 1918.gada 2.decembrī, bet savu darbu uzsāka tikai 1919.gada 14.jūlijā, kad Pagaidu valdība no Liepājas atgriezās Rīgā. Domājams, ka nedaudz vēlāk Rīgā ir atgriezies arī P.Mincs, jo otrajā Pagaidu valdībā (Ministru kabinetā), kas darbojās no 1919.gada 14.jūlija līdz 1919.gada 8.decembrim, P.Mincs bija iecelts par valsts kontrolieri. Arī trešajā (09.12.1919.–11.06.1920.) un ceturtajā (12.06.1920.–18.06.1921). Pagaidu valdībā P.Mincs pildīja valsts kontroliera pienākumus.

No Latvijas Universitātes dibināšanas līdz pat aiziešanai pensijā 1938.gadā P.Mincs strādāja šajā mācību iestādē. 1919.gadā P.Mincu ievēlēja par Latvijas Universitātes docentu, bet 1921.gadā – par profesoru Tautsaimniecības un tiesību zinātņu fakultātes Tiesību zinātņu nodaļā. P.Mincs šajā fakultātē pasniedza krimināltiesības un kriminālprocesuālās tiesības. P.Mincs pārvaldīja vairākas svešvalodas un bija ļoti zinošs

krimināltiesību speciālists, taču latviešu valodu viņš ir zinājis vāji. Ar to arī izskaidrojams, ka tā laika studenta L.Lapiņa atmiņās viņš saglabājis kā docētājs, kurš lekcijas lasījis, stingri pieturoties pie rakstītā teksta, samērā monotoni, tāpēc auditorija viņa lekciju laikā ir bijusi patukša.

Ir arī cita veida atmiņas. Rakstniece M.Vanaga, kura Universitātes Tautsaimniecības un tiesību zinātņu fakultātē iestājusies 1925.gadā, atceras, ka P.Mincs lasījis interesantu un salīdzinoši vieglu priekšmetu – krimināltiesības. Viņa semināros tikušas inscenētas krimināllietu tiesas sēdes, kuras pats P.Mincs sīki un ļoti interesanti analizējis.

P.Mincs lekcijas krimināltiesībās lasījis arī Kara juridiskajosursos, minoritāšu tiesībās un starptautiskās tiesībās – Herdera institūtā, krimināltiesības un kriminālprocesu – Krievu juridiskajosursos.

P.Mincs bija aktīvs un pazīstams starptautiska mēroga zinātnieks. No 1934.gada viņš bija Latvijas delegāts Starptautisko krimināltiesību komisijā Bernē, 1935.gadā – Internacionālo krimināltiesību Unifikācijas birojā Bukarestē. Kā Latvijas delegāts P.Mincs piedalījās Londonas (1925.), Berlīnes (1935.) un Kopenhāgenas (1935.) Starptautisko kriminālistu kongresos.

Latvijā P.Mincs bija Krimināltiesību biedrības valdes priekšsēdētājs un Latvijas zvērīnāto advokātu padomes loceklis, Ebreju juristu asociācijas priekšsēdētājs. No 1921.gada līdz 1930.gadam P.Mincs bija jaunā Sodu likuma izstrādāšanas komisijas priekšsēdētājs. Kā zināms, Sodu likums tika apstiprināts 1933.gada 24.aprīlī un stājās spēkā no tā paša gada 1.augusta. Dažas Sodu likuma nostādnes gan kritizēja profesors A.Krugļevskis. Tomēr, kā vēlāk pierādījās, šis likums bija pietiekami progresīvs un atbilda tā laika prasībām. Jāatzīmē, ka diezgan daudzas Sodu likuma normas atradušas savu atspoguļojumu pašlaik spēkā esošajā Krimināllikumā.

P.Mincs ir piedalījies konvenciju izstrādāšanā par noziedznieku izdošanu. Šādas konvencijas Latvijas valsts noslēdza ar vairākām ārvalstīm.

Krietns ir P.Minca devums krimināltiesību literatūrā. Ievērojamākie viņa darbi ir: Курс уголовного права. Том 1. Общая часть. – Рига, 1925 (256 lpp.); Курс уголовного права. Том 2. Особенная часть. – Рига, 1928 (441 lpp.); Sodu likuma komentārs (1934.); Krimināltiesību kurss. Vispārējā daļa. – Rīga, 1934 (329 lpp.); Krimināltiesības. Sevišķā daļa. – Rīga, 1939 (429 lpp.). Mazāk pazīstami ir P.Minca darbi: Die Lehre von der Beihilfe (1892.); Английская система принудительного воспитания (1896.); Третьейская сделка и третейский суд (1917.); Ekstraordinare Strafjustiz (1918.).

Profesora P.Minca ieguldījums Latvijas valsts labā un juridiskās domas attīstībā ir visai ievērojams. Viņa redzamākajiem darbiem krimināltiesību zinātnes attīstībā Latvijā ir milzīga nozīme gan vēsturiskā, gan teorētiskā aspektā, jo tajos apkopotas Vācijas, Krievijas, Francijas un Šveices jaunākās tā laika krimināltiesību atziņas salīdzinājumā ar Latvijas krimināltiesībām. Profesora P.Minca darbus arī šodien plaši izmanto Latvijas Universitātes Juridiskās fakultātes studenti, rakstot doktora disertācijas, maģistra darbus, diplomdarbus un citas zinātniskās izstrādes.

P.Minca mācību grāmata "Krimināltiesību kurss. Vispārējā daļa" tiek izdota, iekļaujot tajā Latvijas Universitātes Krimināltiesisko zinātņu katedras profesora U.Krastiņa salīdzinājumu atbilstoši spēkā esošajām Krimināllikuma normām un skaidrojumus saskaņā ar pašreizējām krimināltiesību teorijas nostādnēm, kas doti grāmatas attiecīgo paragrāfu beigās.